

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K. J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt
III AUa 1656/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 16 kwietnia 2024 r.,

1. **stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt III AUa 1656/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
2. **zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Poznaniu odpisu niniejszego postanowienia;**
3. **przyznaje skarżącemu K. J. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 13 czerwca 2022 r. do 16 kwietnia 2024 r.;**
4. **oddala skargę w pozostałym zakresie.**
5. **zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego K. J. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia do dnia zapłaty, tytułem**

zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

UZASADNIENIE

K. J. (dalej: „skarżący”) pismem datowanym na 19 lutego 2024 r. wywiódł skargę na przewlekłość postępowania przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, sygn. III AUa 1656/22, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie toczącej się pod sygnaturą III AUa 1656/22 doszło do przewlekłości postępowania,
2. przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 20 000,00 zł, o jakiej stanowi art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”),
3. zasądzenie na rzecz Skarżącego zwrotu ewentualnych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że od czasu wpływu apelacji organu rentowego do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu zarządzono jedynie doręczenie odpisu apelacji. W ocenie skarżącego, z uwagi na precedensowy charakter sprawy, istotne jest szybkie załatwienie sprawy. Skarżący wskazał przy tym, że rozumie, że problem szybkości rozpoznania spraw ma charakter systemowy.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w piśmie datowanym na 28 lutego 2024 r. wskazał, że sprawa skarżącego nie miała statusu sprawy pilnej. Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu podniósł na duży wpływ spraw ubezpieczeniowych w kategorii AUa. Podkreślono, że okres oczekiwania na rozpoznanie spraw apelacyjnych wynosi obecnie ponad 22 miesiące od daty wpływu do sądu i mimo zaangażowania sędziów w przyspieszenie ich rozpoznania,

nie może ulec zmianie. Wskazano, że niniejszej sprawie czas oczekiwania wyniósł około 2 lata.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wniesiona przez K. J. zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie definiuje jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za przewlekłość. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Artykuł 2 ust. 2 u.s.p.p. wprost stanowi, iż dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, znaczenie ma łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Należy jednak podkreślić, że do przewlekłości nie dochodzi automatycznie po upływie dwunastomiesięcznego okresu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 maja 2023 r., I NSP 82/23). Choć czas trwania postępowania stanowi niezwykle istotny element oceny czy w konkretnym przypadku naruszono prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki to nie stanowi jedynej

przesłanki weryfikacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Konieczne jest bowiem odniesienie się do realiów konkretnej sprawy i dokonanie oceny przez pryzmat kryteriów określonych w art. 2 u.s.p.p. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 25 maja 2023 r., I NSP 44/23).

Dokonana na potrzeby niniejszego postępowania analiza akt sprawy III AUa 1656/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pozwala odtworzyć przebieg podejmowanych przez sąd czynności procesowych.

Apelacja organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z 24 października 2022 r., sygn. VII U 889/22, została wniesiona 2 grudnia 2022 r. (data nadania w placówce pocztowej k. 48).

Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 19 grudnia 2022 r. (data prezentaty k. 52).

Zarządzeniem z 27 grudnia 2022 r. skierowano sprawę do Systemu Losowego Przydziału Spraw celem wyznaczenia sędziego referenta oraz zarządzono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi odwołującego się. Zarządzeniem tym Przewodnicząca III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zarządziła zawiadomienie stron o składzie sądu (k. 54).

28 grudnia 2022 r. został wylosowany przez system informatyczny SLPS sędzia referent (k. 55).

Odpis apelacji został doręczony odwołującemu się w dniu 9 stycznia 2023 r. (k. 59).

11 stycznia 2023 r. odwołujący się wywiódł odpowiedź na apelację (data nadania w placówce pocztowej (k. 64 *verte*)).

16 stycznia 2023 r. sędzia referent skierował sprawę do oczekujących na termin rozpoznania apelacji wg kolejności wpływu (k. 65).

23 lutego 2024 r. sędzia referent zarządził przedłożyć akta sprawy Przewodniczącemu Wydziału (k. 66).

W ocenie Sądu Najwyższego czas procedowania w niniejszej sprawie był znacząco wydłużony. Ocena długości tego okresu, przy uwzględnieniu przesłanek wynikających z art. 2 ust. 2 u.s.p.p., prowadzi do wniosku, że w sprawie o sygn. III AUa 1656/22 nastąpiła przewlekłość postępowania. Wprawdzie sprawa

skarżącego, jak słusznie podniósł Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, nie miała statusu pilnej, to jednak biorąc pod uwagę jej charakter oraz okoliczność, że Sąd Apelacyjny w Poznaniu dysponował stanowiskami stron postępowania, przyjąć należy, że powinna i mogła być ona rozpoznana wcześniej. Nie można pominąć, co wprost wynika z analizy akt postępowania, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Poznaniu od ponad roku nie podejmuje żadnych czynności, które zmierzałyby do rozpoznania wywiedzionej w sprawie apelacji. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w analizowanej sprawie w tym okresie poprzestał jedynie na wysłaniu odpisu apelacji i wydaniu zarządzenia o skierowaniu sprawy do oczekujących na termin rozpoznania apelacji wg kolejności wpływu. Takie działanie prowadzi do powstania stanu niepewności prawnej, a także narusza prawo strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Niewątpliwie jednak działanie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu skutkuje utrudnieniem prawidłowej realizacji przez podmioty prawa przysługującego im konstytucyjnie prawa do sądu.

W realiach niniejszej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. III AUa 1656/22 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt III AUa 11656/22 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zalecił jej wyznaczenie nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Poznaniu odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwotę 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 zł. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego sumę pieniężną w wysokości 2000 zł wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu.

Należy zaznaczyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się, że zasądzenie sumy pieniężnej jest swoistym wyrównaniem krzywdy

związanej z długim oczekiwaniem na rozpoznanie sprawy, przekraczającym rozsądny termin rozstrzygnięcia sprawy danego rodzaju (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., I NSP 18/23). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie III AUa 1656/22. W pozostałym zakresie skargę oddalono.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935).

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

[SOP]

[ms]